

Drangedal
kommune

Kommuneplanens samfunnsdel 2026-2035

Vedtatt 19.3.26

Forord fra ordføreren

Drangedal står foran store endringer. Vi vet at fremtiden vil kreve mer av oss – med en aldrende befolkning, strammere kommuneøkonomi og økt konkurranse om arbeidskraft. Samtidig vet vi at vi har sterke fortrinn: en rik natur, et engasjert lokalsamfunn, strategisk beliggenhet og et næringsliv med vilje til utvikling.

Denne samfunnsplanen er vårt felles veikart for å møte fremtiden med mot, klokskap og samarbeid. Planen bygger på kunnskap, politisk medvirkning og tydelige prioriteringer, og den viser hvordan vi kan utvikle Drangedal som et attraktivt sted å bo, arbeide og besøke – for både dagens innbyggere og for kommende generasjoner.

Vi skal ikke bare tilpasse oss – vi skal forme fremtiden. Gjennom målrettet innsats for næringsutvikling, boligbygging, levende lokalsamfunn og grønn omstilling skal vi skape et Drangedal som gir trygghet, muligheter og tilhørighet. Samskaping mellom kommune, næringsliv, frivillighet og innbyggere vil være avgjørende for å lykkes. Et inkluderende lokalsamfunn, der alle har en plass og mulighet til å bidra, er vår viktigste ressurs i møte med framtidens utfordringer.

Takk til alle som har bidratt i arbeidet med planen. Nå begynner den viktigste delen: å gjøre planen levende – gjennom handling, prioriteringer og felles innsats i hverdagen.

Med vennlig hilsen,
Stina Anlaug Sætre
Ordfører i Drangedal kommune

Drangedal – det *naturlige* valget!

Innhold

Kommuneplanens samfunnsdel 4

Utfordringer og muligheter i Drangedal 5

Samfunnsplanens visjon 7

Nyskapende Drangedal 8

Inkluderende Drangedal 13

Naturlige Drangedal 17

Kommunen som organisasjon og tjenesteleverandør 21

Arealstrategi for Drangedal kommune 24

Etterord fra kommunedirektøren 26

Planen på en halvside:

Drangedal – det naturlige valget

Nyskapende
Drangedal

Inkluderende
Drangedal

Naturlige
Drangedal

Mål

- Styrke næringslivet og skape vekst
- Utnytte mulighetene fra datasenteret og andre etableringer
- Gjøre Drangedal attraktivt for bosetting og besøk

Mål

- Alle skal ha en plass i fellesskapet
- Trygge og inkluderende oppvekstmiljø
- Tilrettelegge for et samfunn i endring

Mål

- Bærekraftig forvaltning av naturressurser
- Grønn omstilling og klimavennlige løsninger
- Trygghet og beredskap i møte med endringer

Hvordan følger vi opp?

- De tre satsingsområdene, mål og prioriterte utviklingsområder følges opp årlig i handlings- og økonomiplanen og i årsmeldingen
- Samfunnsplanen skal danne grunnlaget for alle nye planer i kommunen

Kommuneplanens samfunnsdel

Drangedal står foran viktige valg og store muligheter. Samfunnsplanen legger grunnlaget for utviklingen av kommunen fram mot 2035. Planen er vårt felles kompass – forankret i lokale behov, nasjonale føringer og en tydelig visjon: Drangedal – det naturlige valget.

Vårt viktigste styringsverktøy

Kommuneplanens samfunnsdel 2026–2035 er Drangedal kommunes overordnede strategiske dokument som skal fungere som styringsverktøy for politiske beslutninger og administrativ utvikling. Den skal også gi retning for hvordan kommunen skal møte framtidens behov. Kommunestyrets prioriteringer for innværende valgperiode har vært styrende for valg av visjon, satsingsområder og prioriterte innsatsområder.

Drangedal i en større sammenheng

Drangedal er en del av et større samfunn som står overfor komplekse og sektorovergrepene utfordringer – som klima- og naturkrise, utenforskap og en krevende sikkerhetspolitisk situasjon i Europa. Disse utfordringene krever lokal handling og planen skal bidra til å oppfylle nasjonale mål for jordvern, klimatilpasning, samfunnssikkerhet og beredskap.

Samfunnsplanen ivaretar nasjonale og regionale føringer, og bygger på:

- FNs bærekraftsmål
- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027
- Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet
- Telemarksplanen 2024–2028 (Telemarks «samfunnsplan»)

Politisk medvirkning og tydelig forankring har vært viktig i planarbeidet. Det er gjennomført to arbeidsverksteder med kommunestyret der kunnskapsgrunnlaget, SWOT-analyse, drøfting av prioriterte satsingsområder, samt arealstrategier har vært utgangspunktet for diskusjonene. Det er også gjennomført arbeidsverksteder med ungdomsrådet og den administrative ledergruppen. Denne prosessen har resultert i en ny samfunnsdel for Drangedal, forankret i kunnskap, medvirkning og realistiske ambisjoner for framtida.

Oppfølging av planen

Planen skal følges opp gjennom handlings- og økonomiplanen (HØP), som fra og med 2026 utgjør samfunnsplanens handlingsdel. Gjennom HØP skal samfunnsplanens mål omsettes til konkrete tiltak – med tydelig kobling til FNs bærekraftsmål.

De langsiktige og strategiske målene i samfunnsplanen skal bidra til helhetlig planlegging og styring i Drangedal. Planen skal ligge til grunn for kommunens temaplaner, strategier og arealplaner, og være styrende for arbeidet med tjenesteyting, forvaltning og samfunnsutvikling.

Utfordringer og muligheter i Drangedal

Drangedal er en naturskjønn kommune sør i Telemark med 4 048 innbyggere (3. kvartal 2025). Kommunen er en stor hyttekommune og har høy sysselsetting innen landbruk. Med to togstopp, fylkesveier, ny E18, nærhet til Torp flyplass og fullt utbygd fibernett har Drangedal svært god tilgjengelighet. Beliggenheten og naturressursene gir et godt utgangspunkt for vekst, men vi må møte utfordringene og gripe mulighetene for at det skal skje.

Utfordringer knyttet til demografi

Befolkningen blir eldre: Andelen over 65 år øker fra 24 prosent i 2025 til hele 35 prosent i 2040. Samtidig synker antall personer i arbeidsfør alder, og innbyggertallet forventes å falle til ca. 3 800 i 2050. Dette gir store omstillingsbehov i både helse- og omsorgstjenestene og i andre sektorer, dersom vi skal opprettholde nåværende tjenestetilbud.

Boligmassen må tilpasses eldre og personer med nedsatt funksjonsevne, og vi må i større grad sentralisere tjenester og boliger slik at transportbehovet innen helsesektoren reduseres. For å tiltrekke unge og barnefamilier må vi utvikle attraktive boligområder med ulike typer boliger, som også vil frigjøre eneboliger.

Økonomi og arbeidskraft

Lav skatteevne og befolkningsnedgang er blant årsakene til en sterkt presset kommuneøkonomi. Effektiv ressursbruk, samarbeid med frivillige og interkommunale løsninger blir avgjørende de neste årene. Kampen om kompetanse øker, særlig innen helse og tekniske fag. Vi må derfor satse på rekruttering, kompetanseutvikling og ta i bruk ny teknologi som velferdsteknologi og kunstig intelligens.

Næringsliv og muligheter

Næringslivet i Drangedal består av mange små og mellomstore virksomheter innen jord- og skogbruk, småindustri, turisme og transport. Kommunen vil styrke utviklingsevne, innovasjon og lønnsomhet i eksisterende virksomheter og legge til rette for nye etableringer, blant annet gjennom samarbeid med regionale aktører, næringsklynger og nabokommuner.

Nærheten til Grenland gir tilgang til et større arbeidsmarked, og mange pendler daglig ut og inn av kommunen. Dette gjør gode transportforbindelser på vei og jernbane særlig viktig. Utbyggingen av datasenteret på Varpet og den planlagte nye E18 nær kommunegrensen gir muligheter for nye arbeidsplasser og vil styrke Drangedals attraktivitet som etableringssted.

For å legge til rette for framtidig vekst trengs flere attraktive boligtomter og næringsarealer.

Omstillingsprogrammet Driv (Drangedal i vekst) bidrar til økt innovasjon og samarbeid, og erfaringene fra programmet skal videreføres i det langsiktige utviklingsarbeidet. Kommunens naturressurser gir dessuten betydelig potensial for reiseliv, opplevelser og lokalmat.

Vekst i næringslivet øker energibehovet. Drangedal vil derfor legge til rette for fornybare energiløsninger i samarbeid med regionale energiaktører og statlige myndigheter, for å bidra til energiomstilling og sikre stabil og bærekraftig kraftforsyning for framtidige etableringer.

Inkludering og utdanning

Samtidig som det trengs mer arbeidskraft, står mange utenfor arbeid og utdanning. Utdanningsnivået i Drangedal er relativt lavt, og psykiske helseutfordringer blant unge er en bekymring. Vi må utvikle inkluderingsstrategier og styrke møteplasser i samarbeid med frivillig sektor.

Klima og beredskap

Klimaendringer gir mer ekstremvær og økt risiko. Statlige og regionale myndigheter krever at kommunene integrerer klimatilpasning i planlegging og tar vare på naturmangfold. Global uro, naturfarer og digitale trusler gir behov for styrket beredskap og samarbeid med regionale og nasjonale aktører.

Satsingsområder fram mot 2035

I neste kapittel presenteres visjonen og de tre satsingsområdene som skal svare på utfordringene og mulighetene Drangedal står overfor og gi retning for samfunnsutviklingen her frem mot 2035.

Nyskapende Drangedal
for framtidsrettet næringsliv og bostedsattraktivitet

Inkluderende Drangedal
for fellesskap og livskvalitet

Naturlige Drangedal
for bærekraftig utvikling og naturbaserte muligheter

Hvert av de tre satsingsområdene har prioriterte innsatsområder. Vi skal følge opp satsingsområder og prioriteringer i den årlige handlings- og økonomiplanen, i årsrapportering og i øvrig planverk.

Samfunnsplanens visjon:

Drangedal – Det naturlige valget!

Visjonen har dobbel betydning. Den tar opp i seg det som er et av Drangedals desidert største fortrinn – naturen, som er grunnlaget for svært mye av verdiskapingen her.

Naturen er forutsetningen for landbruket, skogbruket, kraftproduksjonen, reiselivet, friluftslivet, og også for utvikling av flere nye næringer. Den er en verdi vi må ta vare på, samtidig som vi bruker de mulighetene den gir for utvikling.

I visjonen ligger også et ønske om at Drangedal skal være et naturlig valg for folk. Vi vil at det skal være godt å bo her – uansett livsfase - og at det derfor er naturlig å velge å bli boende her. Vi vil at det skal være naturlig å tenke at Drangedal er et sted der man kan leve gode hverdagsliv, og derfor velge å flytte hit.

Vi vil at det skal være naturlig å tenke på Drangedal som et sted der man vil skape noe, både stort og lite, og utvikle bedriften

sin. Og vi vil at Drangedal skal være et naturlig reisemål for familier og andre på jakt etter vakker natur og gode reiselivsopplevelser.

For å nå målene, må vi ta kloke valg og prioritere tydelig – også når tidene er krevende. Vi har derfor valgt tre overordnede satsingsområder med prioriterte mål som skal bidra til at Drangedal framstår som det naturlige valget for fremtiden.

Satningsområde 1

Nyskapende Drangedal

MÅL – NYSKAPENDE DRANGEDAL

- Styrke eksisterende næringsliv og legge til rette for vekst og verdiskaping
- Utnytte ringvirkningsmulighetene fra datasenteret og andre større næringssetninger lokalt og regionalt
- Gjøre Drangedal attraktivt for bosetting og besøk

Fremtidsbilde 2035

I 2035 har Drangedal blitt kjent som en liten, men modig kommune som tør å tenke annerledes og bruke mulighetene. Kommunen arbeider mer helhetlig enn tidligere, og sentrum og lokalsamfunnene styrker hverandre gjennom godt samarbeid og felles mål.

Kommunens geografiske plassering gjør den attraktiv både som bosted og som sted å drive næring. Drangedal har tiltrukket seg familier som ønsker nærhet til natur kombinert med gode pendlerforhold til regionen rundt.

Næringslivet har styrket både utviklingskraft og samarbeidsevne, blant annet gjennom omstillingsarbeidet i DRIV. I tradisjonelle næringer som jord- og skogbruk, småindustri, transport og reiseliv er det skapt nye arbeidsplasser og økt lønnsomhet.

Mange lokale bedrifter utnytter ringvirkningene fra datasenteret og andre regionale industrisatsinger, noe som tilfører kommunen nye muligheter. Drangedal har også tatt viktige steg innen energi og styrket kapasiteten på fornybare energiløsninger.

Gautefall er i 2035 en etablert helårsdestinasjon med aktivitet gjennom store deler av året. Reiseliv, lokalmatprodusenter og frivillige krefter samarbeider om et helhetlig tilbud som bygger på kommunens naturkvaliteter og skaper nye arbeidsplasser og tilbud til befolkningen og turister.

Prestestranda har utviklet seg som et hverdagsknutepunkt med gode tjenester og møteplasser. Doktormyra er blitt et attraktivt og sentrumsnært boligområde med boliger tilpasset alle livsfaser. De som bor i grendene lever gode liv der, og nyter godt av både det lokale fellesskapet og av tilbudene i sentrum. Langs Neslandsvatn har den nye E18 gitt et løft i form av bedre tilgjengelighet, nye arbeidsplasser og større interesse for etablering.

Gjennom målrettet samarbeid mellom kommune, næringsliv og frivillig sektor er Drangedal i dag et lokalsamfunn som skaper verdier, gir trygghet og inspirerer. Det naturlige valget for dem som ønsker å bo tett på naturen – og samtidig være en del av framtidens grønne næringsliv.

1 Nyskapende Drangedal

Drangedal skal være en framtidsrettet kommune som tør å tenke nytt for å møte morgendagens utfordringer og muligheter. Med naturen som utgangspunkt vil vi posisjonere oss innen bærekraftig og sirkulær næringsutvikling, lokal matproduksjon og opplevelsesbasert næring. I denne kommunestyreperioden må vi styrke samarbeidet for å gjøre Drangedal attraktiv for bosetting, besøk og næringsliv. Samskaping mellom kommune, næringsliv og innbyggere er nøkkelen for å lykkes – særlig i en tid med stram økonomi og en aldrende befolkning.

1.1 Drangedal skal være et attraktivt sted å etablere og drive næring

Vi skal prioritere tiltak som styrker eksisterende virksomheter, fremmer grønn omstilling og gjør Drangedal attraktivt for nye bedriftsetableringer. Gjennom samarbeid, nyskaping og bruk av ny teknologi skal vi utnytte lokale og regionale muligheter for vekst og nye arbeidsplasser.

Derfor vil vi:

- Bidra til å skape nye og sikre eksisterende arbeidsplasser samt øke utviklingsevnen i næringsliv og kommune i og etter omstillingsperioden med DRIV – Drangedal i vekst
- Stimulere til økt samarbeid og flere møteplasser i næringslivet
- Satse målrettet på utvikling av fornybar energiproduksjon
- Stimulere til at næringslivet tar en tydeligere posisjon innen grønn næringsutvikling og sirkulær økonomi
- Utnytte potensialet og mulighetene for næringsutvikling som ligger i den strategiske beliggenheten til Drangedal - med nærhet til Grenland og til ny E-18.
- Jobbe aktivt for at Drangedal skal være en tilgjengelig og pendlervennlig kommune gjennom påvirkningsarbeid for bedre infrastruktur – veier, togbane og kollektivtransport

1.2 Vi skal gripe mulighetene som datasenteret og andre større lokale og regionale etableringer gir oss

Etableringen av et høyteknologisk datasenter gir Drangedal en unik mulighet til å styrke næringsutviklingen og tiltrekke kompetansearbeidsplasser - en utvikling som vil komme hele Drangedal til gode. Å utnytte ringvirkningene av dette og andre større lokale og regionale etableringer krever strategisk tilrettelegging, samarbeid og omdømmebygging.

Derfor vil vi:

- Gjennomføre en ringvirkningsanalyse for å identifisere muligheter for næringsliv, kompetanse og boligbygging
- Samarbeide med DRIV, næringsforeningen og regionale aktører for å styrke lokale bedrifters evne til å levere tjenester til datasenteret og tilknyttede virksomheter, og til andre større prosjekter i regionen.
- Utvikle samarbeid med kompetansemiljøer som Universitetet i Sørøst-Norge (USN) for forskning, utdanning og rekruttering
- Styrke Drangedals omdømme som en innovativ og fremtidsrettet kommune gjennom aktiv informasjon

1.3 Drangedal skal være et attraktivt sted å bo og besøke

I denne kommunestyreperioden prioriterer vi tiltak som gjør Drangedal til et godt sted å bo og et attraktivt sted å besøke. Nye bedriftsetableringer og ny E18 gir muligheter for økt tilflytting. Vi skal styrke sentrum, utvikle levende tettsteder, legge til rette for boligutvikling og forbedre mobiliteten for en enklere hverdag for innbyggerne. Samtidig vil vi løfte natur- og kulturopplevelser, bygge et sterkere omdømme og skape gode opplevelser for både innbyggere og besøkende, innenfor de ressursene vi har.

Derfor vil vi:

- Utvikle Prestestranda som et attraktivt og levende administrasjonssentrum med gode møteplasser og tilbud. Et sterkt sentrum gir også sterke grender.
- Jobbe målrettet for boligbygging og fortetting i sentrumsnære områder, for eksempel på Doktormyra i Prestestranda
- Legge til rette for boligutvikling i områder med vekstpotensial, som i Havna på Neslandsvatn og i Tørdal, i tråd med lokale behov og kvaliteter
- Gjennom å utnytte tilskuddsmuligheter skal vi jobbe videre stedsutviklingsprosjekter som kan øke kommunens bosteds- og besøksattraktivitet
- Bruke kultur aktivt som del av stedsutvikling og attraktivitet, blant annet gjennom å initiere og legge til rette for arrangementer og kulturprosjekter som skaper liv i kommunen, i samarbeid med næringsliv og frivillighet.
- Legge til rette for desentraliserte jobb- og studiemuligheter
- Jobbe for å sikre god, punktlig og korresponderende kollektivtransport for innbyggerne
- Stimulere nettverk innenfor reiseliv og lokalmatprodusenter for utvikling av helhetlige opplevelser, overnattingstilbud, lokalmat og arrangementer
- Arbeide aktivt med omdømmebygging for å synliggjøre Drangedals kvaliteter og potensial gjennom målrettet og positiv kommunikasjon
- Kommunisere Drangedals gode tilgjengelighet med togforbindelser til Østlandet og Sørlandet samt nærheten til E18 og Grenland

Satningsområde 2

Inkluderende Drangedal

MÅL – INKLUDERENDE DRANGEDAL

- Alle skal ha en plass i fellesskapet
- Trygge og inkluderende oppvekstmiljø
- Tilrettelegge for et samfunn i endring

Framtidsbilde 2035

I 2035 er Drangedal et samfunn der alle føler seg hjemme. Nye innbyggere blir ønsket varmt velkommen, og det finnes gode møteplasser for unge, voksne og eldre. Her er kulturhuset Tokestua, biblioteket og idrettsanleggene fulle av liv, og generasjoner møtes i aktivitet, fellesskap og frivillighet på de mange arenaene rundt i hele Drangedal.

Kommunen er kjent som et aldersvennlig lokalsamfunn, med turstier og møteplasser for alle. Barn og unge vokser opp i trygge og inkluderende oppvekstmiljøer, mens eldre får mulighet til å leve aktive og meningsfulle liv.

Frivillige lag, foreninger og ildsjeler har blitt enda viktigere som samfunnsaktører og

bindeledd mellom folk og tjenester, og samarbeidet med kommunen er preget av gjensidig tillit og åpenhet.

Drangedal har blitt et forbilde for hvordan små lokalsamfunn kan skape trygghet, trivsel og tilhørighet - sammen.

2 Inkluderende Drangedal

Drangedal skal være et inkluderende lokalsamfunn der alle har like muligheter til gode liv. Gjennom tillit, trygghet og aktiv deltakelse – uavhengig av alder, bakgrunn eller livssituasjon – bygger vi et fellesskap som gir kraft til utvikling. For å møte utfordringer som utenforskap, demografiske endringer og strammere økonomi, må kommunen styrke samarbeidet med frivilligheten, nærmiljøene og andre aktører. Med tydelige prioriteringer og klok ressursbruk skal Drangedal være en pådriver og tilrettelegger for et samfunn der alle har en plass og får bidra.

2.1 Inkludering og hverdagsliv i lokalsamfunnene

Utenforskap og ensomhet er en omfattende samfunnsutfordring i dag, som har store kostnader både for den enkelte og samfunnsøkonomisk. Kommunen, i samarbeid med andre aktører og lokalsamfunn, vil jobbe aktivt for å motvirke utenforskap. Idrett og kultur er viktige arenaer for å oppnå dette.

Derfor vil vi:

- Jobbe aktivt for å inkludere både nye innbyggere, de som allerede bor her og hytteinnbyggere i lokalsamfunnene
- Legge til rette for gode samarbeidsarenaer mellom kommunen, frivilligheten, idrett og kultur for sammen å få til aktiviteter og tilbud til befolkningen, for å skape tilhørighet i lokalsamfunnene, motvirke utenforskap og styrke folkehelsen
- Bidra til integrering av flyktninger gjennom en koordinert innsats mellom næringslivet, frivilligheten og andre aktører, blant annet gjennom arbeidsinkluderingsgruppen
- Arbeide målrettet på tvers av sektorer for å forbedre folkehelsen
- Legge til rette for gode og tilgjengelige idrettsanlegg og aktivitetsområder, i samarbeid med lag og foreninger
- Stimulere til et levende og tilgjengelig kulturliv som bidrar til livskvalitet, identitet, inkludering og lokal verdiskaping

2.2 Drangedal skal ha trygge, gode og inkluderende barnehage-, skole- og oppvekstmiljø

Barn og unge skal ha like muligheter til å lykkes og utvikle seg i trygge og inkluderende miljøer. Vi vil styrke læringsmiljøet, sikre bred deltakelse i fritidsaktiviteter og legge til rette for fleksible og tilgjengelige opplæringstilbud – i tett samarbeid med frivillighet og lokalsamfunn. Barnets beste skal ivaretas i all planlegging og gjennomføring.

Derfor vil vi:

- Ha et godt skole- og barnehage tilbud og jobbe målrettet og systematisk med læringsmiljøet
- Arbeide systematisk for å gi barn og unge like muligheter, med fokus på tverrfaglig hjelp og tidlig innsats
- Sikre at alle barn og unge kan delta i fritids-, kultur- og idrettsaktiviteter og ha en god og tilgjengelig kommunal kulturskole
- Legge til rette for fleksibel undervisning for ungdom og voksne ved etablering av felles lokaler for nettstudier
- Vektlegge barn og unges oppvekstmiljø og universell utforming i all planlegging. Barn og unge skal få delta aktivt i kommunens planarbeid
- Bidra til å videreutvikle og skape flere trygge møteplasser, som fremmer opplevelsen av fellesskap og tilhørighet og aktiviteter for barn og unge
- Jobbe for å bekjempe barnefattigdom og utenforskap i samarbeid med frivilligheten og næringslivet

2.3 Vi skal tilrettelegge for et samfunn i endring

Drangedal skal møte demografiske endringer med tilpasning og utvikling av gode løsninger for alle aldersgrupper. Vi vil legge til rette for aldersvennlige og tilgjengelige bomiljøer, ta i bruk ny teknologi i tjenestene og sikre at flere får bo godt – uavhengig av livssituasjon

Derfor vil vi:

- Legge til rette for aldersvennlige boliger, i tråd med «Bo trygt hjemme-reformen», samt etablere boliger med heldøgns omsorg ved Doktormyra.
- Utvikle universelt tilrettelagte gangveier og turstier
- Ta i bruk ny velferdsteknologi for å effektivisere helsetjenestene
- Tilrettelegge for boliger for barnefamilier i sentrumsnære områder
- Ha et godt tilbud med tilpassede boliger for de som har lav boevne

Satningsområde 3

Naturlige Drangedal

MÅL – NATURLIGE DRANGEDAL

- Bærekraftig forvaltning av naturressurser
- Grønn omstilling og klimavennlige løsninger
- Trygghet og beredskap i møte med endringer

Fremtidsbilde 2035

I 2035 er Drangedal kjent langt utover fylkesgrensene som kommunen der naturen alltid er en del av løsningen. Kommunen har tatt en tydelig posisjon i den grønne omstillingen, blant annet ved å legge til rette for mer fornybar energi.

Friluftsliv og naturbaserte opplevelser er en naturlig del av hverdagen. Det er utarbeidet universelt utformede og tilgjengelige turområder som gjør naturopplevelser tilgjengelig for alle. Kulturminner og lokal historie er integrert i opplevelser som trekker folk til Drangedal året rundt.

Med en tydelig grønn arealplanlegging har Drangedal funnet balansen mellom vekst og vern. Lokalsamfunnet forvalter naturen med stolthet, samtidig som naturen brukes aktivt som drivkraft for trivsel, næring og identitet.

Derfor er Drangedal i 2035 mer enn et sted å bo eller besøke – det er selv det naturlige valget.

3 Naturlige Drangedal

Drangedal er rikt på naturressurser, kulturlandskap og friluftsmuligheter. Dette gir både livskvalitet for innbyggere og store muligheter innen reiseliv, friluftsliv og grønn næringsutvikling. Samtidig stiller klimaendringer, naturhendelser og geopolitiske forhold krav til beredskap og samfunnssikkerhet. Drangedal må ta en tydelig posisjon i den grønne omstillingen og samtidig forvalte ressursene sine på en bærekraftig måte til glede for kommende generasjoner.

3.1 Bærekraftig ressursforvaltning og grønn omstilling

Drangedal skal bidra aktivt til å nå nasjonale klima- og energimål, samtidig som vi tar vare på lokale naturressurser og kulturverdier. Gjennom helhetlig planlegging, grønn omstilling og ansvarlig ressursbruk skal vi utvikle løsninger som styrker lokalsamfunnet og tar hensyn til kommende generasjoner.

Derfor vil vi:

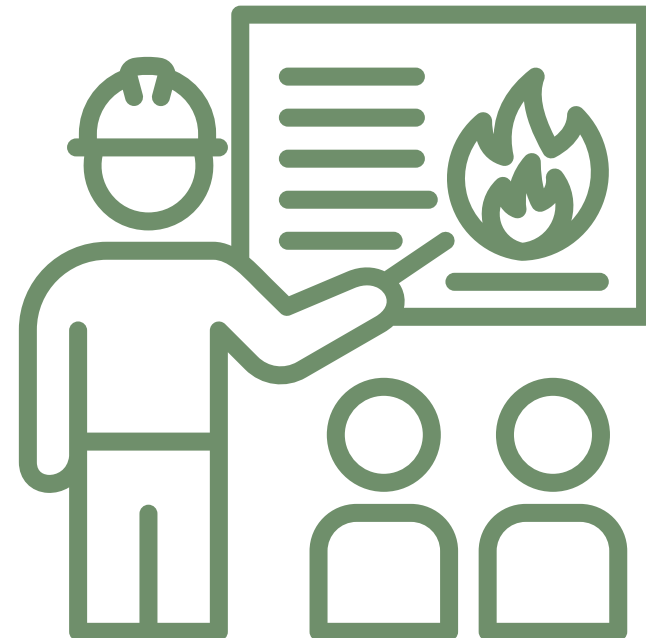
- Forvalte våre natur-, jordbruks-, vannområder og kulturverdier på en bærekraftig måte - gjennom helhetlig samfunns- og arealplanlegging
- Gjennomgå og oppdatere gamle arealplaner for å sikre at de er i tråd med dagens behov og nasjonale mål, spesielt med hensyn til klima, naturmangfold og samfunnssikkerhet
- Prioritere fortetting, gjenbruk og transformasjon av allerede bebygde arealer før urørte arealer tas i bruk
- Bruke vårt ansvar som planmyndighet, innkjøper, utbygger og eier og drifter av infrastruktur, bygg og vei for å bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling
- Bidra til en bærekraftig utvikling av reiselivet i samarbeid med næringslivet
- Jobbe for å motivere innbyggerne til å ta klimavennlige valg i hverdagen
- Utarbeide en ny klima- og energiplan med handlingsplan
- Utarbeide en lokal jordvernstrategi for å hindre nedbygging av matjord
- Undersøke mulighetene for å få mer transport over fra vei til bane. f.eks. ved avsetting av areal for terminal/lagring

3.2 Samfunnssikkerhet og beredskap

Drangedal skal være en trygg kommune å bo i, med god beredskap og forebyggende tiltak som ivaretar innbyggernes sikkerhet. Vi vil styrke samfunnssikkerheten gjennom bedre planlegging, oppdatert risikobilde og tiltak som forebygger ulykker og kriser – både i hverdagen og ved større hendelser.

Derfor vil vi:

- Integrere samfunnssikkerhet og beredskap i all areal- og samfunnsplanlegging
- Ha et oppdatert risiko- og sårbarhetsbilde som grunnlag for forebyggende tiltak
- Ha gode beredskapsplaner som er godt kjent i organisasjonen dersom en større krise skulle oppstå
- Jobbe aktivt for at Drangedal skal være en trafiksikker kommune
- Videreutvikle og styrke det interkommunale beredskapssamarbeidet

Kommunen som organisasjon og tjenesteleverandør

Fremtidsbilde 2035:

Drangedal kommune er i 2035 en effektiv, kompetent og fremtidsrettet kommune. Kommunen er en organisasjon som leverer gode, trygge og tilgjengelige tjenester.

Gjennom aktiv dialog og samskaping med innbyggere, frivillighet og næringsliv har kommunen utviklet tjenester med god ressursutnyttelse. Nye digitale løsninger og kunstig intelligens bidrar til effektiv drift og bedre tilgjengelighet for innbyggerne.

Drangedal kommune er en aktiv deltaker i regionale samarbeid for å videreutvikle tjenestene.

Som arbeidsgiver har kommunen lykket med å mobilisere arbeidskraft og skape et inkluderende og helsefremmende arbeidsmiljø.

Kommunen er tydelig, tilgjengelig og til stede – som en trygg og ansvarlig aktør i lokalsamfunnet.

Kommunen som organisasjon og tjenesteleverandør

Omstilling og styring

Kommunens tjenesteapparat skal tilpasses en ny virkelighet med mindre økonomisk handlingsrom, knapphet på arbeidskraft og kompetanse, samt demografiske endringer. Dette krever godt samarbeid mellom administrasjon og politikere, tydelig lederskap og realistiske ambisjoner.

Derfor vil vi:

- Videreutvikle og styrke det gode samarbeidet mellom administrasjon og politikk for å omstille kommunen for framtida
- Utøve tydelig politisk lederskap og realistiske ambisjoner i møte med trangere økonomiske rammer og færre ressurser
- Bruke samskaping med innbyggere, næringsliv, frivillighet og ansatte som metode for å få til ønsket samfunnsutvikling
- Organisere tjenestene med tydelig oppgavedeling og riktig bruk av kompetanse
- Ta i bruk kunstig intelligens, automatisering og nye digitale løsninger som gir bedre tjenester og mer effektiv ressursutnyttning
- Øke samarbeidet med Grenlandskommunene om digitale løsninger og utvikling av tjenestesamarbeidet
- Integrere FN's bærekraftsmål i styringssystemer og planverk

Kommunikasjon og innbyggerdialog

Kommunen skal være tydelig, tilgjengelig og lyttende i sin kommunikasjon med innbyggere, næringsliv og ansatte. God dialog og åpenhet er avgjørende for å skape forståelse for nødvendige prioriteringer og omstillinger.

Derfor vil vi:

- Satse målrettet på informasjonsarbeid og innbyggerdialog
- Gjøre det enkelt for innbyggerne å få svar på sine henvendelser gjennom å ta i bruk brukervennlige, digitale løsninger
- Skape forståelse for nødvendige prioriteringer og omstillinger gjennom åpenhet og god dialog

Attraktiv arbeidsgiver

Drangedal kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver som utvikler medarbeiderne og mobiliserer ny arbeidskraft. Gjennom strategisk kompetanseutvikling og inkluderende tiltak skal kommunen sikre god tjenesteleveranse og et helsefremmende arbeidsmiljø

Derfor vil vi:

- Satse på intern kompetansebygging for å beholde og videreutvikle medarbeidere og jobbe med strategisk rekruttering av nye medarbeidere
- Bruke riktig kompetanse på riktig sted
- Styrke arbeidsmiljøet og redusere sykefravær gjennom helsefremmende tiltak
- Gjennom tilrettelegging og samhandling bidra til at flere som står utenfor kan delta i arbeidslivet
- Videreføre bruk av lærlinger, praksisplasser og andre inkluderende tiltak

Arealstrategi for Drangedal kommune

Kommuneplanens samfunnsdel skal være et sentralt verktøy for å styre utviklingen i tråd med ønsket samfunnsutvikling og arealbruk. Arealstrategien skal gjenspeile kommunestyrets langsiktige arealpolitikk og følge opp nasjonale og regionale føringer samt FNs bærekraftsmål. Den skal være et godt grunnlag for arbeidet med arealinnspill når kommuneplanens arealdel revideres.

Prinsippene for arealbruk skal støtte opp under kommunens visjon «Naturlige Drangedal» ved å fremme en utvikling som tar vare på natur, kultur og lokalsamfunn og samtidig legger gode rammer for næringsutvikling og verdiskaping. De skal bidra til å realisere satsingsområdene og sikre en bærekraftig arealpolitikk.

Følgende prinsipper skal ligge til grunn for arealbruken i Drangedal kommune:

En levende bygd med urbane kvaliteter

- Kommunesenteret i Drangedal er Prestestranda, mens Neslandsvatn og Bø i Tørdal er definert som et lokalsenter.
- Hovedtyngden av nye boligområder, tjenestetilbud, handel, publikumsrettet næring og annen aktivitet skal utvikles i sentrumsnære områder.
- I områder med potensial for vekst, som Neslandsvatn og Bø i Tørdal, skal det legges til rette for boligutvikling og lokal stedsutvikling i tråd med lokale behov og kvaliteter.
- Det skal fortsatt være åpning for spredt boligbygging i grendene.
- I tråd med prinsippet om "Lys i alle hus" skal eksisterende bygningsmasse i grendene tas i bruk, og fortetting skal prioriteres fremfor å bygge ned natur.
- Nye utbyggingsområder skal vurderes kritisk opp mot behov og mulighet for fortetting.
- Gange, sykkel og kollektivtransport skal være attraktive og tilgjengelige reiseformer.
- Boligutvikling skal inkludere varierte boligtyper som oppfyller tilgjengelighetskrav.
- Planlegging skal sikre grøntarealer, møteplasser, snarveier, universell utforming, trafikksikkerhet og arkitektonisk kvalitet.
- Kulturhistoriske verdier og landskapstrekk som er viktige for bygdas karakter og opplevelsesverdi skal bevares og styrkes.
- Kommunen skal ta vare på og utvikle bygdas kulturarv som ressurs for identitet, stedsutvikling og bærekraft. Vern, gjenbruk og videreføring av lokal byggeskikk og kulturhistoriske spor skal vektlegges.

Næringsareal og fornybar energi

- Det skal planlegges for tilstrekkelige, fleksible næringsarealer som er tilpasset ulike virksomhetstyper.
- Potensialet i eksisterende næringsområder skal vurderes før nye områder planlegges.
- Eventuelle nye næringsområder skal lokaliseres strategisk i tilknytning til infrastruktur som vei, jernbane og krafttilgang.
- For å møte fremtidens økte energibehov, skal det legges til rette for energieffektivisering og økt produksjon av fornybar energi.
- Teknisk infrastruktur skal sikres gjennom strategisk plassering av arealer for bredbånd, mobildekning, vann- og avløp, energiforsyning og annen samfunnskritisk infrastruktur.

Aktivt landbruk og turisme

- Dyrka og dyrkbar mark skal bevares og ikke omdisponeres.
- Nye byggeområder skal ikke komme i konflikt med verdifulle kulturlandskap.

- Arealbruk skal støtte utvikling av tilleggsnæringer og turisme tilpasset gårdens ressursgrunnlag.
- Gautefall-området skal utvikles som en helårsdestinasjon med bærekraftige og inkluderende aktiviteter.

Fritidsboliger

- Fortetting i allerede bebygde områder på Gautefall-området og langs Toke skal prioriteres fremfor å ta i bruk nye, uberørte områder.
- Eventuelle nye fritidsboligområder skal ha høy utnyttelsesgrad og god arealeffektivitet.

Natur, klima og miljø

- Nye byggeområder skal ikke være i konflikt med sårbar natur eller viktige naturverdier.
- Bebyggelse og infrastruktur skal lokaliseres og utformes med hensyn til flom, ras og andre naturfarer.
- Naturbaserte løsninger skal benyttes for klimatilpasning og samfunnssikkerhet.

- Ikke-realiserede byggeområder vist i gjeldende planer skal vurderes på nytt i lys av ny kunnskap og nasjonale føringer knyttet til f.eks. myr, dyrka mark eller fareområder (planvask).
- Eksisterende utbyggingspotensial skal vurderes før nye områder legges ut.
- Omdisponering av areal skal unngås der det medfører vesentlige klimagassutslipp.
- Rekreasjons- og friluftsområder skal ivaretas og styrkes.
- Karbonrike arealer som myr, gammelskog og skog med høy bonitet skal bevares.
- Miljøforhold i og langs vassdrag skal sikres gjennom helhetlig planlegging.
- Drikkevann skal beskyttes mot forurensning, og leveringssikkerhet for kommunens drikkevann skal ivaretas.

Fra kunnskap til handling

Etterord fra kommunedirektøren

Nå starter arbeidet med å omsette samfunnsplanen til handling. For å lykkes må vi ha et plansystem som er helhetlig, effektivt og tilpasset en virkelighet i stadig endring.

Kommunen vil derfor igangsette et arbeid med å forenkle og forbedre plansystemet etter at kommuneplanens samfunnsdel er vedtatt. Målet er å skape bedre sammenheng mellom mål, tiltak og ressursbruk – og å samtidig styrke planlegging som et aktivt styringsverktøy.

Dette arbeidet vil blant annet omfatte:

- Et enklere og rullerende plansystem
- Bedre kobling mellom samfunnsplan, handlings- og økonomiplan og sektorenes målstruktur
- Årlig vurdering av kommunens planbehov i forbindelse med handlings- og økonomiplanen – for å sikre bedre sammenheng mellom mål, tiltak og ressursbruk

- Åpenhet og medvirkning i planprosesser
- Tilgjengelighet og oversikt over kommunens planer
- Alle kommunens planer skal være forankret i FNs bærekraftsmål

Men gode planer avgjør ikke alene om vi lykkes. Det er menneskene – og samarbeidet mellom dem – som gjør forskjellen. Gjennom felles innsats, samskaping og tydelige prioriteringer skal vi gjøre samfunnsplanen til et verktøy for utvikling, kvalitet og fellesskap.

Med vennlig hilsen,
Øystein Tveit,
kommunedirektør